

Bemærkninger til forslaget

1. Formålet med forslaget

Forslagsstillerne fremsætter dette beslutningsforslag med det formål at sikre, at ingen her i landet gennem medlemskab af eller kontingentbetaling til en arbejdsgiverforening, erhvervsorganisation eller faglig organisation kan pålægges direkte eller indirekte at bidrage med økonomisk støtte til partipolitisk arbejde, medmindre den pågældende frivilligt har givet sit udtrykkelige, positive samtykke hertil.

Reglerne bør udformes således, at lovgivningen giver reelle garantier for, at manglende samtykke fra den enkelte medfører en reduktion i den pågældendes kontingentbetaling eller på anden måde har en reel indflydelse på organisationens dispositionsret over kontingentindtægter og organisationsformue.

Mange erhvervsvirksomheder og enkeltpersoner tvinges i dag til gennem deres medlemskab af en arbejdsgiverorganisation eller faglig organisation at yde økonomisk støtte til et politisk parti, hvis politik de ikke sympatiserer med eller ikke ønsker at give penge til. Det er i afgørende strid med moderne demokratifølelse. Forslaget skal derfor sikre, at medlemmer kun betaler partistøtte gennem en sådan organisation, hvis de ved en aktiv handling har tilkendegivet et udtrykkeligt ønske om det, f. eks. ved en tilmeldingskupon, hvoraf det klart fremgår, hvilket parti der ønskes støttet, og hvilket beløb der ydes.

2. Historik

I Danmark har der historisk været tradition for at betragte de politiske partier som private sammenslutninger, som derfor ikke var berettiget til at modtage støtte fra det offentlige. I december 1965 blev det ganske vist vedtaget, at folketingsmedlemmerne skulle have en vis bistand ved ansættelse af medhjælpere, kontorarbejdere osv., men direkte offentlig støtte til medlemspartiet var der ikke tale om. Først i 1986 blev offentlig støtte til partierne lovfæstet. Denne ordning trådte i kraft den 1. januar 1987, og støtten blev forøget i 1995.¹⁾

Historisk set har der været stærke bånd mellem interesseorganisationer og nogle af de fire »gamle« partier. Partierne har fået tilført store ressourcer fra interesseorganisationerne i form af ekspertise, arbejdskraft og – ikke mindst – direkte økonomisk støtte. Denne allokering har betydet, at partierne har været klart afhængige af interesseorganisationerne. Indførelsen af offentlig partistøtte blev i den politiske debat bl.a. begrundet med, at man ville mindske partiernes afhængighed af interesseorganisationerne.

I loven om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber²⁾ er det fastlagt, hvorledes partistøtten er kategoriseret. Den indkomsttype, der berøres af beslutningsforslaget, er omfattet af § 3, stk. 5, som omfatter »tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger«.

I det omfang det er muligt, har forslagsstillerne fundet talmateriale helt tilbage til 1960'erne for at vise omfanget af den støtte, partierne har modtaget under ovennævnte definerede indkomsttype. Materialet for hele denne periode er dog mangelfuldt. Det skyldes bl.a., at Venstre først så sent som i 1989 og Det Konservative Folkeparti først fra 1991 begyndte at offentliggøre deres regnskaber.

Et andet problem er, at ikke alle former for støtte til politiske partier bliver noteret i regnskaberne. Forskeren Lars Bille skriver herom: »Desuden kan man heller ikke gå ud fra, at alt, hvad der er foregået af finansielle transaktioner til gavn for et parti, fremgår af dets regnskab. Eksempelvis fremgår det ikke noget sted af Socialdemokratiets regnskab, at SiD i midten af 1980'erne afsatte 180 mio. kr. til en bekæmpelse af den siddende borgerlige regering«. ³⁾

De tal, der er tilgængelige, varierer en del over årene. Det skyldes især, at partierne modtager større støtte i valgårene, men også indførelsen af den offentlige partistøtte i 1987.⁴⁾